

TEEMA: KROONILINE NEERUHAIGUS – NEERUPUUDULIKKUS

*Materjali koostas: Jaanika Alak
Eesti Neeruhaiguste juhatuse liige*

1. Neerupuudulikkus – definitsioon, avaldumine ja tekkepõhjused

Krooniline neerupuudulikkus on pikaajalise neerukahjustuse tagajärjel kujunev neerufunktsiooni langus. Neerukoe hävimisest tekivad häired ainevahetuse jääkproduktide, elektrolüütide ja liigse vee eemaldamises organismist ning hormoonide eritumises verre, mis lõpptulemusena viib tasakaalust välja kogu organismi püsiva sisekeskkonna.

Peamised haigusseisundid, mis süvenedes põhjustavad neerupuudulikkust, on suhkruhaigus, kõrgvererõhutõbi, glomerulonefriit ja interstitsiaalne nefriit e neerude põletikulised haigused, kaasasündinud neerukahjustused, polütsüstiline neeruhaigus, takistused kuseteedes, samuti neere kahjustavate ravimite pidev tarvitamine.

2. Esinemissagedus

Kroonilist neeruhaigust põdevate inimeste arv kasvab 6% aastas, kasv toimub ka tänu vananevale rahvastikule. Krooniline neeruhaigus esineb igal 10. inimesel ja üle 50-aastastel on risk haigestuda suurem, st igal viiendal naisel ja igal neljandal mehel võib esineda krooniline neeruhaigus.

3. Kaasnevad erivajadused

Kroonilise neerupuudulikkuse puhul on tegemist komplitseeritud haigusega, see toob kaasa erinevaid erivajadusi, mis süvenevad tavaliselt neeruasendusravi saavatel inimestel. Lisaks põhihaigusest tingitud erivajadustele esineb kroonilise neerupuudulikkusega patsientidel isutus, iiveldus, oksendamine, tasakaaluhäired, vererõhu suured kõikumised, südameklõppimine, vaimne ja füüsiline väsimus, nõrkus, nahasügelus, peavalud, luuvalud, luudehõrenemine, liigeste muutused, lihaskrambid, psühholoogilised probleemid nagu stress, depressioon ja ärevushäired, mälu halvenemine ja väga madal immuunsus, mille tagajärjel inimene on väga vastuvõtlik viirushaigustele.

4. Takistused tööturul osalemisel

Tööturul osalemine oleneb neeruhaiguse staadiumist. Dialüüsihaigetel on keeruline osaleda tööturul. Nt hemodialüüsiravil käivad inimesed peavad 3–4 korda nädalas viibima 4–5 tundi korraga dialüüsil ja peritoneaaldialüüsi puhul teevad inimesed kodus ise dialüüsi igapäevaselt – dialüsaadi vahetus toimub 4 korda päevas, mis piirab nende inimeste osalemist tööturul. Samas siirdatud neeruga inimestel on immuunsus väga madal ja seetõttu sobib kõige paremini n.ö kodukontoris tehtav töö, kus viirushaiguste oht on kõige väiksem. Lisaks nimetatud piirangutele on veel takistused, mis tekivad inimese sümptomitest, nagu näiteks tasakaaluhäired, väsimus, jõuetus, keskendumisvõime langus jne. Koormuste tõstmine on keelatud ja välistatud. Töökeskkond peab olema stressivaene, kuna stress süvendab haiguse kulgu.

5. Takistused igapäevaelus

Põhiline takistus igapäevaelus on transport, mis on vajalik arsti juurde pääsemiseks, apteeki ja hemodialüüsile minemiseks. Paljudel hemodialüüsi patsientidel puudub finantsiline võimalus tagada endale transport ravile minekuks. Samas on finantsiline probleem ka teistel kroonilise neerupuudulikkusega patsientidel, kuna ravimitele kulub suur osa sissetulekust ehk sotsiaaltoetusest. Dialüüsijärgselt on inimene tavaliselt kurnatud, esinevad peavalud, tasakaaluhäired ja suured vererõhukõikumised, mille tagajärjel inimene pole võimeline tegelema ei koduste ega ka ametialaste töödega. Väsimusest ja jõuetusest tingitud piirangud takistavad ka teisi neeruhaigeid tööde tegemises. Lisaks on piirangud raskuste tõstmisel, mis raskendavad kodutööde sooritamist. Peritoneaaldialüüsi patsiendid ei tohi sooritada ka tegevusi, mille puhul on vaja tõsta käed üle pea, sellistes situatsioonides on vajalik kõrvaline abi. Hemodialüüsipatsiendid ei tohi teha käelisi tegevusi selle käega, kuhu on rajatud veenitee dialüüsi tegemiseks.

EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA
THE ESTONIAN CHAMBER OF DISABLED PEOPLE

6. Vajalikud abivahendid ja teenused töö- ning igapäevaelus

Kroonilise neeruhaiguse puhul on väga oluline teiste inimeste abi, kuna haiguse süvenedes ei ole haige võimeline ise käima poes, apteegis rohtude järel, tegelema kodutöödega jne.

7. Müüdid ja eksiarvamused

Kuna haigusseisund ei ole tuvastatav välimuse järgi, siis see tekitab arvamuse, et kroonilist neeruhaigust põdeval inimesel ei ole mingeid tervislikke probleeme ja/või vajadust puude/töövõimetuse tuvastamiseks.

8. Lisainfo ja -lugemine

Eesti Neeruhaigete Liit

www.neer.ee

FB: Eesti Neeruhaigete Selts

neeruhaigete.liit@gmail.com